

Samenwerkingsakkoord van ... tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse gewest inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

MEMORIE VAN TOELICHTING – ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

1. Algemene toelichting

Sinds de staatshervorming van 1980 is de Vlaamse overheid bevoegd voor de bijstand aan personen. Hieronder valt ook de maatschappelijke dienstverlening ten behoeve van gedetineerden.

Met de Federale Staat, meer bepaald het Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen, dat belast is met de tenuitvoerlegging van vrijheidsberovende straffen en maatregelen, werd in 1994 een samenwerkingsakkoord afgesloten dat de samenwerking tussen beide overheden in het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden regelde. Dit akkoord werd nog gewijzigd met het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse overheid van 7 juli 1998.

Gezien de evoluties in het kader voor de werking van beide partijen binnen de gevangenis muren, was het bestaande samenwerkingsakkoord niet meer afgestemd op de reële samenwerkingspraktijk tussen Justitie en de partners van de Vlaamse overheid, en werd in 2013 besloten het akkoord te actualiseren. Een nieuw akkoord werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 22 november 2013, en het werd ondertekend door alle partijen op 8 juli 2014.

In 2015 werd een voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 8 juli 2014 tussen de Federale Staat en de Vlaamse overheid inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Op 25 september 2015 gaf de Raad van State advies bij dit voorontwerp (advies 57.871/VR). Naar aanleiding daarvan werd ook de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (CBPL) om advies gevraagd. Op 24 februari 2016 bracht de CPBL een negatief advies uit met betrekking tot de tekst van het samenwerkingsakkoord, specifiek voor wat betreft enkele bepalingen inzake gegevensverwerking en –uitwisseling.

Gelet op dit negatieve advies van de CBPL en op het in ontwikkeling zijnde regelgevend kader voor de gegevensverwerking en –uitwisseling met betrekking tot de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, wordt hierbij een nieuw samenwerkingsakkoord voorgesteld. Voorliggende tekst omvat een grondige actualisering van de tekst uit 2014, met de nodige aanpassingen om te voldoen aan de opmerkingen van de Raad van State, de CPBL en de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin..

Zo werden de definities waarover onduidelijkheid bestond aangepast (onder andere de definitie van de Vlaamse overheid werd verfijnd opdat deze conform zou zijn aan de bevoegdheidsverdelende regels). Het hoofdstuk betreffende informatie-uitwisseling werd grondig herwerkt: de afspraken betreffende gegevensverwerking en -uitwisseling worden nu op algemeen niveau (in het akkoord zelf) vastgelegd, er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de finaliteiten "praktische organisatie van de hulp- en

dienstverlening" en "individuele begeleiding van gedetineerden", en de voorwaarden voor gegevensverwerking en -uitwisseling binnen beide worden verduidelijkt. Ook bij de opmaak van de overeenkomst inzake ICT (cfr. artikel 42 van het akkoord van 2014) zal rekening gehouden worden met de opmerkingen van de CBPL.

Naast de aanpassingen die werden doorgevoerd om te voldoen aan de opmerkingen van de adviesorganen, werd ook een hoofdstuk toegevoegd betreffende de samenwerking in het kader van renovatie of nieuwbouw van gevangenissen. Verder werden vooral de artikelen die betrekking hebben op de toegang van de beleidscoördinatoren en de partners van de Vlaamse overheid tot de gevangenissen (zowel in normale omstandigheden als tijdens stakingen of situaties van minimale dienstverlening) geactualiseerd, gelet op nieuwe federale regelgeving op dit vlak. Tot slot werd een artikel toegevoegd dat stelt dat dit samenwerkingsakkoord vertaald wordt in werkafspraken op maat van elke gevangenis.

In onderstaande artikelsgewijze bespreking is meer toelichting opgenomen bij de inhoud van het akkoord.

2. Toelichting bij de artikelen van het samenwerkingsakkoord

Artikel 1

Dit artikel bevat een verduidelijking van de gebruikte begrippen in dit akkoord.

De opgenomen definitie van de Vlaamse overheid is conform aan de bevoegdheidsverdelende regels. Zo kan het Vlaamse Gewest bijvoorbeeld niet optreden op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zodat de territoriale bevoegdheidsbeperking met betrekking tot de gemeenschaps- en gewestaangelegenheden uitgeklaard wordt.

Ook het onderscheid tussen de Vlaamse overheid (14°), de coördinerende administratie (6°), en de partners van de Vlaamse overheid (10°), wordt verduidelijkt:

Met "de Vlaamse overheid" worden zowel diensten van de Vlaamse Gemeenschap als van het Vlaamse Gewest bedoeld, die een opdracht hebben in het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest betreft het meer bepaald de bevoegdheid arbeidsbemiddeling. Voor de Vlaamse Gemeenschap betreft het de bevoegdheden in het kader van culturele aangelegenheden en persoonsgebonden aangelegenheden binnen het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Het gaat hier onder meer om overheidsdiensten uit de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming; Kanselarij en Bestuur (Agentschap Justitie en Handhaving, Agentschap Integratie en Inburgering); Cultuur, Jeugd, Sport en Media (Departement Cultuur, Jeugd en Media; Sport Vlaanderen); Werk en Sociale Economie (Departement Werk en Sociale Economie; VDAB) en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; Agentschap Zorg en Gezondheid; Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap).

De "coördinerende administratie" binnen de Vlaamse overheid is het Agentschap Justitie en Handhaving. Zij stelt in elke gevangenis in Vlaanderen en Brussel een beleidscoördinator tewerk.

Met "de partners van de Vlaamse overheid" worden diverse (meestal private) organisaties bedoeld die door de Vlaamse overheid gesubsidieerd worden om een aanbod aan hulp- en dienstverlening binnen de gevangenen uit te bouwen (cfr. de definitie van "actoren" binnen het decreet van 8 maart 2013 inzake de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden). Het gaat hier onder andere om:

1° de centra voor algemeen welzijnswerk, die personen tewerkstellen die belast worden met de opdrachten trajectbegeleiding en ondersteuning, cfr. artikel 12 van het decreet van 8 maart 2013 en die daarnaast andere vormen van CAW-hulp- en dienstverlening aanbieden aan gedetineerden;

2° het Vlaams Ondersteuningscentrum Volwassenenonderwijs, dat personen tewerk stelt die belast worden met de coördinatieopdracht van het onderwijs aan gedetineerden in de Vlaamse en Brusselse gevangenen;

3° De Rode Antraciet vzw, die personen tewerk stelt die belast worden met coördinatieopdrachten op vlak van de domeinen cultuur en sport;

4° de centra voor geestelijke gezondheidszorg, die specifieke middelen ontvangen om ook in de gevangenen in Vlaanderen en Brussel een aanbod te doen;

5° de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), die gedetineerden begeleidt in hun traject naar werk;

6° diensten van het Vlaams Agentschap voor personen met een handicap, die zich richten tot gedetineerden met een verstandelijke beperking;

7° bibliotheken, die binnen elke gevangenis in Vlaanderen en Brussel hun werking openstellen;

8° de vzw Moderator, die instaat voor een aanbod herstelbemiddeling voor alle gedetineerden in Vlaanderen en Brussel;

9° centra voor basiseducatie en volwassenenonderwijs, die instaan voor het formele onderwijsaanbod binnen de gevangenen;

10° diverse Vlaamse, regionale en lokale organisaties die actief zijn op de terreinen welzijn, gezondheid, sport, cultuur, onderwijs, tewerkstelling, wonen enzovoort. Bijvoorbeeld: VormingPlus, OCMW, diensten uit de verslavingszorg, centra voor kindercare en gezinsondersteuning, musea, Bond zonder Naam, woonzorgcentra, KVLV, Anonieme Alcoholisten, Opvoedingswinkel, sportverenigingen, steden en gemeenten, Tele-Onthaal. Voormelde organisaties en hun personeelsleden worden in het kader van dit samenwerkingsakkoord aangeduid als "partners van de Vlaamse overheid". Een aantal van deze actoren werken op individueel niveau, anderen bieden vooral een aanbod op groepsniveau.

In de betreffende artikels worden telkens de relevante termen gebruikt.

De definitie voor "gedetineerde" verduidelijkt dat met deze term geïnterneerden die in een gevangenis verblijven, gevat worden.

De definitie van de zorgequipe verduidelijkt tot slot dat alle gedetineerden met een psychische kwetsbaarheid (en niet enkel degenen met een geïnterneerdenstatuut) tot de doelgroep van dit team behoren.

Artikel 2

De missie van de penitentiaire administratie luidt als volgt: "Wij waarborgen een rechtsconforme, veilige, humane en geïndividualiseerde uitvoering van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen met het oog op een optimale terugkeer in de maatschappij." De kernopdracht van de penitentiaire administratie is het uitvoeren van de vrijheidsbenemende straffen en maatregelen. Dit moet gebeuren binnen het juiste regelgevende kader. Belangrijk hierin zijn de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. Uiteraard dienen deze straffen ook op een veilige manier uitgevoerd te worden. Niet alleen met technische en mechanische hulpmiddelen maar ook op basis van correcte handelingen en een relationeel leefklimaat binnen de muren. Bij de uitvoering van deze opdracht streeft de penitentiaire administratie naar een maximaal respect voor humane waarden. Dit geldt zowel voor het personeel naar de gedetineerden toe, maar ook omgekeerd. Tot slot tracht de penitentiaire administratie aandacht te hebben voor een geïndividualiseerde uitvoering van de straffen en de maatregelen. Elke gedetineerde wordt in functie van zijn eigen situatie opgevolgd. Voorgaande moet gekaderd worden binnen het vooruitzicht dat elke gedetineerde terug zal keren naar de samenleving.

De missie van de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid met betrekking tot de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zoals vermeld in artikel 3 van het decreet van 8 maart 2013, luidt als volgt: "het recht van alle gedetineerden en hun directe sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening waarborgen, zodat ze zich kunnen ontplooiën in de samenleving".

Hoewel gedetineerden van hun vrijheid beroofd zijn, blijft hun recht op hulp- en dienstverlening gevrijwaard. De Vlaamse overheid, haar partners en de coördinerende administratie engageren zich om hun hulp- en dienstverlening maximaal toegankelijk te maken voor deze doelgroep.

In deze missie wordt verder bepaald dat de hulp- en dienstverlening integraal en kwaliteitsvol moet zijn. Met integraal wordt bedoeld dat alle aspecten van de betrokkene (achterstand op vlak van onderwijs, werkervaring, maar ook psychische problematiek, administratieve problemen, ...) in overweging genomen moeten worden. Het hulp- en dienstverleningsaanbod moet ook kwaliteitsvol zijn en gedetineerden moeten op dezelfde professionaliteit kunnen rekenen als elke burger.

Beide missies worden bij de uitvoering van dit akkoord in aanmerking genomen. Ondanks de verschillende finaliteit van de missie van de penitentiaire administratie en deze van de Vlaamse overheid en haar partners en de coördinerende administratie voor wat betreft de sociale hulpverlening naar gedetineerden toe, engageren de penitentiaire administratie, de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van

de Vlaamse overheid zich om in te staan voor een veilige, rechtsconforme, humane, herstel- en re-integratiegerichte invulling van de vrijheidsberovende straf of maatregel.

De Vlaamse overheid, de coördinerende administratie, de partners van de Vlaamse overheid en de penitentiaire administratie proberen in en door hun samenwerking en partnerschap bij te dragen tot een veilige (werk)omgeving voor zowel de partners van de Vlaamse overheid, het personeel van de coördinerende administratie en het penitentiair personeel als voor de gedetineerden. Hierbij volgen zij de wettelijk opgelegde bepalingen voor zowel de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid als de penitentiaire administratie. Voor de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid denken we aan het decreet van 8 maart 2013 en aan de domeinspecifieke regelgeving zoals onder meer het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs, het decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport. Voor de penitentiaire administratie is dit onder andere de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. De uitvoering van de opdrachten binnen het juiste wettelijke kader en in een veilige omgeving draagt bij tot het verhogen van de humaniteit van de gevangenisstraf. Bovendien beogen zowel de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie, de partners van de Vlaamse overheid als de penitentiaire administratie de straf of maatregel zodanig in te vullen dat deze zoveel als mogelijk leidt tot herstel van de aangerichte schade in de samenleving en tot re-integratie van de gedetineerde. Met oog op dit alles wordt het aanbod dat buiten de muren ingericht wordt door de partners van de Vlaamse overheid ook binnen de muren aangeboden. Door deelname aan dit aanbod verhoogt de gedetineerde zijn kans op een succesvolle re-integratie en vermindert het risico op recidive. Ook de diensten van de penitentiaire administratie, zoals de psychosociale dienst en de zorgequipe, bereiden de gedetineerden in samenwerking met de partners van de Vlaamse overheid voor op zijn re-integratie.

Het partnerschap tussen de Vlaamse overheid en haar partners, de coördinerende administratie en de penitentiaire administratie met oog op de uitvoering van de vrijheidsbenemende straf en maatregel gebeurt met respect voor elkaars finaliteit, werkingsprincipes en -methodes en wordt gekenmerkt door gelijkwaardigheid.

Artikel 3

Vanuit de gemeenschappelijke opdracht geformuleerd in artikel 2 engageert de penitentiaire administratie zich samen met de inrichtingen in Vlaanderen en Brussel om een aantal taken te realiseren, met name een kwaliteitsvolle dienstverlening ten aanzien van de gedetineerden.

De medewerkers van de penitentiaire administratie en haar inrichtingen voeren hun opdrachten op een correcte en loyale wijze uit met de competenties waarover zij beschikken.

De rechtspositie van gedetineerden wordt verzekerd. Hiertoe worden zowel de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden als de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de

veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten gerespecteerd.

Binnen de muren van de inrichtingen zijn er immers heel wat aspecten, zoals het regime en de infrastructuur, die de organisatie van een hulp- en dienstverlenend aanbod niet altijd eenvoudig maakt. De penitentiaire administratie en haar inrichtingen werken op proactieve wijze samen met de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid om hun werking tussen de muren te faciliteren (bv. door hen tijdig te betrekken bij de bouw/renovatie van gevangenissen). Op die manier kunnen de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid een hulp- en dienstverlenend aanbod uitbouwen en organiseren dat aansluit bij de noden van de gedetineerden en dat bovendien verzekerd kan worden.

Zij zorgen voor een veilige werkomgeving tussen de muren van de inrichtingen. De veiligheid is onder andere gebaseerd op een uitgebouwd regime dat afgestemd is op alle partners, de activiteiten die zij organiseren en de diensten die zij verlenen. Gezien de veelheid van partners die tussen de muren van de inrichtingen werken, is dialoog en interactie een belangrijke voorwaarde om een relationeel leefklimaat te creëren voor zowel de gedetineerden als voor iedereen die er werkt. Ieder verleent zijn diensten vanuit een wederzijds respect voor elkaar.

Zij creëren een draagvlak bij het penitentiair personeel, de politieke overheden en de bredere samenleving voor het hulp- en dienstverlenend aanbod dat door de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid uitgebouwd wordt. Immers, een draagvlak bij het penitentiair personeel voor het aanbod dat de Vlaamse overheid, de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid organiseren, zorgt voor een gunstige werksfeer en faciliteert de werking binnen de muren van de inrichtingen aanzienlijk. Ook draagvlak creëren bij de politieke overheden en de bredere samenleving faciliteert het hulp- en dienstverlenend aanbod dat tot doel heeft de re-integratie van gedetineerden te bevorderen.

Artikel 4

Vanuit de gemeenschappelijke opdracht zoals geformuleerd in artikel 2 staan de Vlaamse overheid en de partners van de Vlaamse overheid in voor de uitbouw van een kwalitatief aanbod van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (cfr. artikel 5 van het decreet van 8 maart 2013). Hierbij zorgen zij ervoor dat:

- het aanbod op een aangepaste manier bekend gemaakt wordt ten aanzien van gedetineerden. De bekendmaking van het aanbod dient aan iedere doelgroep aangepast te worden. Er zijn bijvoorbeeld heel wat gedetineerden die anderstalig of laaggeletterd zijn;
- er voor de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden verschillende samenwerkingsvormen en organisatiestructuren zijn uitgetekend. Met een grote hoeveelheid aan partners van de Vlaamse overheid die hun opdracht binnen de inrichtingen en in samenwerking met het penitentiair personeel moeten uitbouwen, is het belangrijk dat de nodige structuren aanwezig zijn om het aanbod uit te tekenen, te implementeren en op te volgen;
- er een draagvlak gecreëerd wordt voor het hulp- en dienstverlenend aanbod dat georganiseerd wordt voor de gedetineerden, dit ten aanzien van penitentiair personeel, de politieke overheden en ook de partners van de Vlaamse overheid

die, al dan niet, een aanbod organiseren binnen de muren. Niet alleen moet er aandacht zijn voor een draagvlak bij de partners die betrokken zijn bij de hulp- en dienstverlening die binnen de muren van de inrichtingen georganiseerd worden. Ook de bredere samenleving moet gesensibiliseerd worden voor het hulp- en dienstverlenend aanbod van de partners van de Vlaamse overheid tussen de muren die tot doelstelling heeft de re-integratie van de gedetineerden te bevorderen;

- zij een goede personeelspolitiek voeren. Een gevangenis is immers een heel specifieke werkomgeving. Het regime, de vaak ontoereikende infrastructuur, de kans op agressie-incidenten of op verbaal geweld en de veiligheidsmaatregelen maken de werkomgeving niet evident. Daarnaast is het belangrijk dat voor de planning, implementatie, organisatie en opvolging van het hulp- en dienstverlenend aanbod de meest efficiënte werkwijze gehanteerd wordt. Er dienen goed werkende organisatiestructuren uitgetekend te worden die aansluiten bij de lokale noden en realiteiten. De evaluatie en bijsturing van deze structuren moet gebeuren met oog op de wijzigende context.

Artikel 5

De Vlaamse overheid en haar partners hebben de opdracht om de hulp- en dienstverlening die zij aanbieden ten aanzien van burgers buiten de muren van de inrichtingen ook aan te bieden aan gedetineerden. De opdrachten die zij binnen de muren van de inrichting opnemen, voldoen aan een aantal voorwaarden:

- de hulp- en dienstverlening wordt gecoördineerd en afgestemd opdat zij coherent, integraal, continu en kwaliteitsvol is. Binnen het beleidsteam en het coördinatieteam stemmen de partners van de Vlaamse overheid het aanbod zo veel als mogelijk op elkaar af. Op die manier worden de middelen op een efficiënte wijze ingezet en kunnen de partners elkaars aanbod en inzet versterken;
- het aanbod van de Vlaamse overheid en haar partners wordt binnen het beleidsteam en in het overleg tussen de beleidscoördinator en de gevangenisdirectie zoveel als mogelijk afgestemd op de infrastructuur en het regime van de inrichting. Immers, ook het penitentiair personeel moet zijn opdrachten op een efficiënte wijze kunnen uitvoeren.
- aanbod van de Vlaamse overheid en haar partners is zoveel als mogelijk afgestemd op de noden van de gedetineerden. Het wordt ingericht met oog op de persoonlijke ontwikkeling van de gedetineerden tijdens detentie, maar ook met oog op de re-integratie na detentie. Ook de psychosociale dienst en de zorgelijke trachten de gedetineerden te begeleiden met oog op de reclassering na detentie. De partners van de Vlaamse overheid trachten hun aanbod zoveel als mogelijk af te stemmen met de dienstverlening vanuit de psychosociale dienst en de zorgelijke. Op die manier kunnen beide werkingen op elkaar ingrijpen en elkaar versterken, met respect voor ieders eigenheid en finaliteit.

Artikelen 6 t.e.m. 8

De bovenlokale werkgroep is een structureel overleg tussen de penitentiaire administratie en de coördinerende administratie waarbinnen in de eerste plaats de samenwerking i.h.k.v. de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden wordt opgevolgd. Concreet worden voor de penitentiaire administratie leden aangeduid vanuit de Regionale Directie Noord en de Directie Medische en Psychosociale Diensten. Vanuit de Vlaamse overheid vertegenwoordigt de coördinerende administratie de Gemengde Commissie (cfr. het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden).

Binnen de bovenlokale werkgroep wordt zowel het beleid van de penitentiaire administratie dat een impact heeft op de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden als het beleid van de Vlaamse overheid inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden opgevolgd en onderling afgestemd. Als bepaalde beleidsbeslissingen gevolgen hebben op de werking van de andere partner dient dit besproken en desgevallend opgelost te worden binnen de bovenlokale werkgroep. De volgorde in de opsomming van verantwoordelijkheden van de Bovenlokale Werkgroep geeft de verhoudingen weer in de manier waarop deze beleidsbeslissingen tot stand komen: de Vlaamse overheid werkt het beleid inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden uit, en de penitentiaire administratie draagt hiertoe bij.

De Vlaamse Regering maakt elke legislatuur conform artikel 8 van het decreet van 8 maart 2013 een strategisch plan op waarin de prioriteiten voor de komende periode met betrekking tot de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden vastgelegd worden. Dit strategisch plan wordt in elke inrichting vertaald in lokale actieplannen. Gezien het feit dat de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden binnen de gevangenis muren uitgebouwd en geïmplementeerd moet worden, hebben de vastgelegde acties en gekozen prioriteiten uiteraard een impact op de samenwerking met de penitentiaire administratie zowel op lokaal als op bovenlokaal niveau. Deze samenwerking wordt op lokaal niveau opgevolgd door de beleidscoördinator en de lokale gevangenisdirectie. Op bovenlokaal niveau volgt de bovenlokale werkgroep deze samenwerking verder op.

Om optimaal te functioneren stelt de bovenlokale werkgroep een huishoudelijk reglement op waarin de "procedure voor het toetreden van nieuwe leden" dient vastgelegd te worden. De samenstelling van de bovenlokale werkgroep is bepaald in dit samenwerkingsakkoord. Wijzigingen in beleid, of structuren binnen de penitentiaire administratie of van de Vlaamse overheid en de partners van de Vlaamse overheid betrokken bij de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden kunnen impliceren dat het noodzakelijk is dat bijkomende leden, al dan niet structureel, deel uit maken van de bovenlokale werkgroep.

Het is belangrijk dat de "frequentie van het overleg" bepaald wordt. Een samenwerking die voortvloeit uit vastgelegde beleidslijnen dient op regelmatige basis opgevolgd te worden. Er moet ook nagedacht worden of, en op welke manier er afgestemd kan worden over acute situaties die zich voor kunnen doen in de samenwerking.

De wijze van besluitvorming, de vervanging van leden,.. worden in overleg bepaald.

Ook de wijze waarop er eventuele "wijzigingen aan het huishoudelijk reglement" aangebracht kunnen worden, dienen op voorhand bepaald te worden.

Tot slot moet de procedure voor "samenroeping en agendabepaling" van de bovenlokale werkgroep bepaald worden.

Artikel 9

De samenstelling van het beleidsteam wordt lokaal bepaald. In artikel 10 van het decreet van 8 maart 2013 is, gezien de reikwijdte van een decreet, slechts bepaald dat de gevangenisdirectie uitgenodigd wordt om deel uit te maken van het beleidsteam. Aangezien het beleidsteam het lokale beleid inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden opmaakt, is afstemming op zowel het regime als de dienstverlening vanuit de penitentiaire diensten noodzakelijk. Daarom wordt in dit artikel bepaald dat een lid van de gevangenisdirectie deel uit maakt van het beleidsteam om deze onderlinge afstemming op niveau van de lokale gevangenis te kunnen garanderen.

De gevangenisdirectie duidt daartoe binnen zijn team minimaal één lid aan dat verantwoordelijk is voor de opvolging, coördinatie en samenwerking met de partners van de Vlaamse overheid in het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Artikel 10

Er wordt door de Vlaamse overheid en de partners van de Vlaamse overheid een hulp- en dienstverleningsaanbod uitgewerkt dat zoveel mogelijk aansluit bij de noden van de gedetineerden. Deze kunnen echter sterk verschillen van inrichting tot inrichting. Lokaal bepaalt het beleidsteam gezamenlijk welke zaken prioritair voorrang krijgen in de verdere uitbouw van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, rekening houdende met de opgelegde prioriteiten binnen het strategisch plan. Het coördinatieteam volgt de uitvoering van deze prioriteiten concreet op. Andere initiatieven met betrekking tot de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden die door individuele personen gerealiseerd willen worden, kunnen de door het beleidsteam bepaalde prioriteiten doorkruisen. Het is daarom ook noodzakelijk dat alle bijkomende initiatieven, los van het in het beleidsteam bepaalde actieplan, afgetoetst worden binnen het coördinatieteam.

Artikel 11

De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie werken op regelmatige basis samen om het hulp- en dienstverleningsaanbod voor de gedetineerden te realiseren en af te stemmen op het regime in de inrichting. Deze nauwe samenwerking wordt gekenmerkt door wederzijds respect en vertrouwen van beide partijen in elkaar. In een gesloten instelling zoals een inrichting kunnen bepaalde zaken maar gerealiseerd worden als de partners van de Vlaamse overheid en de penitentiaire administratie elkaars opdracht respecteren en elkaar ook vertrouwen en versterken in het wederzijds engagement om deze opdrachten te realiseren. Dit kan alleen maar als er open gecommuniceerd wordt en als men elkaar permanent en tijdig informeert over zaken die relevant zijn voor de andere partij. Bijvoorbeeld: het digitaal systeem dat de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening ondersteunt, de bouw van nieuwe gevangenissen, de ontwikkeling van nieuwe detentievormen zoals de transitie- en detentiehuisen, de invulling van detentieplanning, het proces om te komen tot een geïntegreerd gedetineerdenbeheer.

Artikel 12

De afstemming op beleidsniveau voor wat betreft het hulp- en dienstverleningsbeleid, wordt gegarandeerd door de deelname van de gevangenisdirectie aan het beleidsteam (en de hieraan gekoppelde opmaak van het actieplan).

Wat het penitentiaire beleid betreft, maakt de gevangenisdirectie strategische keuzes in het beleid per gevangenis. Het beleid dat op deze manier gerealiseerd wordt, heeft niet alleen een impact op penitentiaire aspecten. Bepaalde keuzes (vb. wijzigingen in regime of personeelsinzet) zullen, al dan niet rechtstreeks, mogelijks een impact hebben op de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en zullen aan bod komen tijdens het directieoverleg waar de beleidscoördinator aansluit. De betrokkenheid van de beleidscoördinator bij het beleidsplanningsproces van de penitentiaire inrichting wordt zo gegarandeerd.

Artikel 13

Om af te stemmen over het hulp- en dienstverleningsaanbod dat in het actieplan opgenomen is, maar ook over het aanbod dat buiten dit kader gepland en georganiseerd wordt, is het noodzakelijk dat de beleidscoördinator op frequente basis kan overleggen met de gevangenisdirectie. De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie maken afspraken over de frequentie waarop de beleidscoördinator kan aansluiten bij het directieoverleg. Dit is immers het forum waarop de beleidscoördinator informatie kan meedelen over nieuwe hulp- en dienstverleningsinitiatieven, de afstemming hiervan op het regime van de gevangenis, ...

Daarnaast is het met oog op het gezamenlijk realiseren van een hulp- en dienstverlenings- en een penitentiaal beleid essentieel dat er ook op beleidsmatig niveau afgestemd wordt tussen de beleidscoördinator en de gevangenisdirectie. Zij maken dan ook onderling afspraken over de wijze waarop en de frequentie waarmee deze beleidsmatige afstemming zal gebeuren.

Artikel 14

Hulp- en dienstverleningsactiviteiten kunnen niet op eender welk moment ingepland worden in de inrichting. Er moeten tijdig afspraken gemaakt worden om de dagelijkse werking optimaal op elkaar af te stemmen. Het is geen evidentie om de dienstverlening vanuit de inrichting zelf ingepland te krijgen en af te stemmen binnen het uurrooster en het regime (zoals de etensbedeling, het werk in de werkhuizen, het appèl, de bezoeken aan de griffie, de afspraken met de medische dienst en de psychosociale dienst, het bezoek van advocaten en familie, ...). Het hulp- en dienstverleningsaanbod moet binnen dit kader ook nog een plaats krijgen. Het coördinatieteam houdt met de planning van het aanbod dan ook rekening met de impact die dit aanbod heeft op het regime van de inrichting. Omgekeerd heeft de gevangenisdirectie bij wijzigingen in de werking en het regime van de gevangenis aandacht voor de impact op de hulp- en dienstverlening.

De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie stemmen over bovenstaande aspecten dan ook tijdig onderling af, zodat het hulp- en dienstverleningsaanbod en de activiteiten van de diensten van de gevangenis maximaal kunnen doorgaan.

Artikel 15

De partners van de Vlaamse overheid ondersteunen de gedetineerden met het uitbouwen van een hulp- en dienstverleningstraject. Vanuit verschillende domeinen trachten zij samen met de gedetineerde een traject uit te stippelen dat aansluit bij zijn noden en behoeften, het aanwezige hulp- en dienstverleningsaanbod en het penitentiaire traject. Om de kansen op re-integratie van de gedetineerde te verhogen, is het belangrijk dat hij zijn uitgestippelde traject kan afronden. Een transfer naar een andere inrichting kan hier een effect op hebben. Niet in elke inrichting is hetzelfde hulp- en dienstverleningsaanbod aanwezig. Dit is afgestemd op de noden en behoeften binnen de specifieke inrichting en het aanbod in de lokale omgeving. Het is daarom ook noodzakelijk dat de gevangenisdirectie bij geplande transfers zoveel als mogelijk rekening houdt met het in hun inrichting uitgestippelde traject. De gedetineerde zou het traject, of een onderdeel ervan, in de mate van het mogelijke moeten kunnen afronden voor de transfer of verder moeten kunnen zetten in een andere inrichting.

Artikel 16

Afstemming tussen het penitentiaire traject en het hulp- en dienstverleningsaanbod is geen evidentie, maar wel noodzakelijk (zie artikel 15). Een specifiek aspect dat hieruit gelicht wordt, is de gevangenisarbeid voor de gedetineerden. De praktische organisatie van gevangenisarbeid voor gedetineerden kan een impact hebben op de hulp- en dienstverlening aan de gedetineerden, niet alleen planmatig maar ook inhoudelijk.

Gedetineerden kiezen vaak voor gevangenisarbeid in plaats van het volgen van vormingen of cursussen. Beide zijn echter belangrijk met het oog op re-integratie. Afstemming tussen het inplannen van deze arbeid en het aanbod van de hulp- en dienstverlening maakt het mogelijk voor gedetineerden om beide te kiezen.

Daarnaast biedt gevangenisarbeid de gedetineerden de mogelijkheid om een specifieke opleiding te volgen waarna ze de aangeleerde vaardigheden verder kunnen oefenen en verfijnen binnen de werkhuizen, of andere vormen van tewerkstelling binnen de muren van de inrichting. De opgedane vaardigheden kunnen ook worden ingezet en gelinkt worden aan het professionele re-integratietraject.

Met deze aspecten in het achterhoofd is het belangrijk dat de beleidscoördinator, de partners van de Vlaamse overheid en de gevangenisdirectie de planning en de inhoudelijke afstemming van het aanbod op de aanwezige arbeid maximaal op elkaar afstemmen.

Artikel 17

In het actieplan dat opgemaakt wordt door het beleidsteam worden de prioriteiten en acties voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in de lokale inrichting bepaald. De gevangenisdirectie maakt deel uit van het beleidsteam en is steeds betrokken bij de opmaak van dit actieplan. Aangezien de realisatie van het aanbod afhankelijk is van de beschikbare middelen, maakt het beleidsteam ook een jaarlijkse begroting op om de inzet van de beschikbare middelen te bepalen.

Artikelen 18 en 19

De partners van de Vlaamse overheid hebben een zeer specifieke opdracht, namelijk "hulp- en dienstverlening aanbieden" in de gevangenissen. Het is geen evidentie voor

personeelsleden en partners van zowel de Vlaamse overheid als van de penitentiaire administratie om elkaars werking, functies, structuren, ... te leren kennen. De partners van de Vlaamse overheid engageren zich dan ook om tijdens de basisopleiding van het penitentiair personeel (zowel het bewakend als het niet-bewakend personeel, zijnde personeel van de griffie, de psychosociale dienst, de medische dienst, de zorgequipes, ...) de verschillende functies en structuren, de werking, de betrokken organisaties, ... van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden toe te lichten. Ook omgekeerd wordt de organisatie en werking van de penitentiaire administratie toegelicht tijdens de introductie cursus voor nieuwe personeelsleden van de Vlaamse overheid en de partners van de Vlaamse overheid die binnen de muren van een inrichting starten.

Artikel 20

Om een optimale samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de partners van de Vlaamse overheid en het personeel van de lokale inrichting te blijven garanderen is het belangrijk dat het personeel geïnformeerd wordt over het hulp- en dienstverleningsaanbod dat ingepland wordt. Dit aanbod wijzigt op regelmatige basis. Het penitentiair personeel moet op de hoogte zijn van het aanbod dat loopt, wanneer dit doorgaat, wie de contactpersoon is, ... Heel specifiek kan het bewakend kader er op die manier voor zorgen dat de gedetineerden die aan dit aanbod deelnemen op het juiste moment op de juiste plaats zijn. Bovendien kunnen zij de gedetineerden ook informeren over het aanbod en hen desgewenst motiveren om hieraan deel te nemen, of te blijven deelnemen.

Daarnaast is het belangrijk dat het penitentiair personeel op de hoogte is van de aanwezige structuren en functies waarbinnen het hulp- en dienstverleningsaanbod bepaald, uitgewerkt en geïmplementeerd wordt. De structuur waarbinnen en het proces van de totstandkoming zijn relevant om de keuze voor een bepaald aanbod te begrijpen. Desgewenst kunnen zij hier ook hun inbreng in hebben.

De beleidscoördinator maakt daarom samen met de gevangenisdirectie afspraken over het informeren van het penitentiair personeel over de totstandkoming en het aangeboden hulp- en dienstverleningsaanbod.

Artikel 21

Het "Masterplan III voor een gevangenisinfrastructuur in humane omstandigheden" stelt heel wat renovaties van bestaande inrichtingen, evenals de bouw van nieuwe inrichtingen voorop om het hoofd te bieden aan de overbevolking in de Belgische gevangenis en om de inrichtingen aan te passen aan de huidige noden in de samenleving. Tijdens de voorbereidingsfase van deze projecten (waarin onder andere een behoefteprogramma en bestek worden opgemaakt) dient ook rekening te worden gehouden met de behoeften op vlak van de organisatie van hulp- en dienstverlening binnen deze inrichtingen, alsook met de impact van infrastructurele keuzes op deze organisatie. De in het Masterplan opgenomen renovaties en nieuwbouwprojecten hebben immers betrekking op fundamentele wijzigingen/ vernieuwingen van de gevangenisinfrastructuur, hetgeen sowieso een impact heeft op de organisatie van de hulp- en dienstverlening.

In dit kader zal de penitentiaire administratie tijdig advies vragen (betreffende deze behoeften en impact) aan de coördinerende administratie. Beslissingen die een impact hebben op de organisatie van de hulp- en dienstverlening bij de verbouwing of heroriëntatie van de infrastructuur van de gevangenis of bij de bouw van nieuwe

gevangenissen, worden pas genomen na inwinning van dit advies. In de mate van het mogelijke houdt de penitentiaire administratie in haar beslissingen rekening met het advies en koppelt hierover terug aan de coördinerende administratie. Voor de volledigheid dient hierbij te worden opgemerkt dat ook de Regie der Gebouwen een belangrijke partner is in dit kader en dat zij ook een belangrijke beslissingsbevoegdheid heeft in deze materie.

Artikel 22

Met het oog op de conceptualisering en operationalisering van nieuwe gevangenissen wordt telkens een overlegstructuur in het leven geroepen, die wordt voorgezeten door een gevangenisdirecteur. Voor de thema's die een impact hebben op de organisatie van de hulp- en dienstverlening neemt een beleidscoördinator deel aan deze overlegstructuur.

Artikel 23

De inrichtingen die vandaag in gebruik zijn voor de strafuitvoering zijn niet allemaal aangepast aan de noden van de gedetineerden en aan deze van het personeel dat een opdracht heeft naar de gedetineerden toe. De inrichtingen worden ook regelmatig verbouwd, of er worden paviljoenen of vleugels bijgebouwd om te voldoen aan de huidige noden en behoeften van de gedetineerden en het penitentiair personeel. Ook kunnen er beslissingen genomen worden door de gevangenisdirectie die een impact hebben op de organisatie van de hulp- en dienstverlening. Bij de renovatie of heroriëntatie van de bestaande infrastructuur, is het belangrijk dat de beleidscoördinator voorafgaand advies geeft aan de gevangenisdirectie, indien er een mogelijke impact is op de organisatie van de hulp- en dienstverlening. Op die manier kan hij/zij de belangen van de partners van de Vlaamse overheid, die ook een opdracht hebben binnen de muren van de inrichting, verdedigen.

Beslissingen die een impact hebben op de organisatie van de hulp- en dienstverlening bij de renovatie of heroriëntatie van de infrastructuur van de gevangenis, worden pas genomen na inwinning van dit advies. In de mate van het mogelijke houdt de gevangenisdirectie in haar beslissingen rekening met het advies en koppelt hierover terug aan de coördinerende administratie. Voor de volledigheid dient hierbij te worden opgemerkt dat ook de Regie der Gebouwen in bepaalde gevallen een beslissingsbevoegdheid heeft in deze materie.

Artikel 24

De coördinerende administratie zal de penitentiaire administratie, in het kader van de ingebruikname van nieuwe of verbouwde inrichtingen, tijdig informeren over de personeelsinzet van de beleidscoördinatoren. Op die manier kan de penitentiaire administratie rekening houden met hun aanwezigheid in de nieuwe/ vernieuwde inrichtingen.

Artikel 25

De beleidscoördinatoren en de individuele hulp- en dienstverleners van de partners van de Vlaamse overheid en de penitentiaire diensten die de gedetineerden begeleiden en ondersteunen met het oog op hun persoonlijke ontwikkeling en re-integratie, respecteren

elkaars taken, opdrachten en finaliteit. Ze dienen elkaars werking wederzijds te versterken, en door de samenwerking kan hun inzet gemaximaliseerd worden.

Artikel 26

Dit artikel omschrijft de afspraken die op niveau van de lokale gevangenis gemaakt kunnen worden, en die een operationalisering zijn van de algemene bepalingen die in dit akkoord worden vastgelegd.

Om de individuele hulp- en dienstverleners van de partners van de Vlaamse overheid optimaal te laten samenwerken met de actoren van de penitentiaire administratie moeten er duidelijke afspraken gemaakt worden waarbinnen de samenwerking op individueel niveau kan gebeuren.

De verantwoordelijken van de verschillende diensten maken, met oog op een vlotte samenwerking, afspraken over:

- een structurele uitwisseling over gemeenschappelijke thema's waarmee de diensten die met individuele cliënten werken te maken krijgen zoals bijvoorbeeld hoe werken rond herstel, aanpak van gedetineerden met een psychische problematiek, Er moeten afspraken gemaakt worden over de samenstelling, werking en frequentie van dit structureel overleg;
- op basis van de algemene bepalingen, moeten er binnen elke gevangenis praktische afspraken gemaakt worden over de organisatie en frequentie van het individuele cliëntoverleg.

Artikel 27

Dit artikel regelt in algemene zin dat informatie betreffende de gedetineerde verworven, verwerkt, gebruikt en doorgegeven kan worden in het kader van de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening. Dit artikel vormt een algemene basis voor gegevensverwerking en -uitwisseling in het kader van de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, die daarnaast verfijnd moet worden in een wettelijk en decretaal kader.

Het decretaal kader voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (meer bepaald het decreet van 8 maart 2013 inzake de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden) werd in 2020 aangepast in het licht van nieuwe inzichten op vlak van gegevensverwerking en -uitwisseling. Daarbij werden onder andere de gegevensstromen van het Vlaamse naar het federale niveau vastgelegd. Het besluit van de Vlaamse Regering dat uitvoering moet geven aan hoofdstuk 4 van het decreet van 8 maart 2013, zal worden opgemaakt.

In dit artikel wordt aan de beleidscoördinatoren, de partners van de Vlaamse overheid en de actoren van de penitentiaire administratie, die actief met de gedetineerde werken, de mogelijkheid geboden om onderling persoonsgegevens uit te wisselen met het oog op de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening binnen de bestaande verplichtingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

In functie van de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening worden door de beleidscoördinator en de partners van de Vlaamse overheid binnen de gevangenis deelnemerslijsten opgemaakt. Op basis van deze lijsten kan de penitentiaire administratie met het oog op veiligheid controleren of gedetineerden aan het aanbod

kunnen deelnemen. De lijsten worden ook gebruikt door penitentiaire beambten om gedetineerden uit hun cel te halen en hen over te brengen naar het lokaal of de locatie binnen de gevangenis waar de hulp- en dienstverlening wordt aangeboden. Bij de opmaak van de lijsten moet dus rekening gehouden worden met de actuele verblijfsstatus van de gedetineerde binnen de gevangenis: op welke afdeling/ in welke cel verblijft hij?, is hij op het moment dat het aanbod doorgaat aanwezig in de gevangenis? (dagelijks gebeuren er celmutaties, transfers, vrijlatingen, waardoor een gedetineerde die ingeschreven is om allerlei redenen tijdelijk of permanent uitgeschreven dient te worden), enzovoort. Voor het opmaken van de respectievelijke lijsten dienen de beleidscoördinatoren (die vanuit hun rol als voorzitter van het coördinatieteam soms ook bijspringen bij het opmaken van deelnemerslijsten) en de partners van de Vlaamse overheid die instaan voor de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening dan ook over een aantal basisgegevens betreffende de gedetineerde te beschikken (identificatiegegevens, gegevens inzake het verblijf van de gedetineerde in de gevangenis) en gegevens betreffende het aanbod waaraan de persoon wenst deel te nemen. De basisgegevens betreffende de gedetineerde worden door de penitentiaire administratie ter beschikking gesteld. De principes rond de verwerking van persoonsgegevens blijven hier uiteraard gelden, onder andere de beginselen vermeld in artikel 5 van de verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (hierna genoemd "AVG"). Er wordt in dit artikel ook verduidelijkt dat er verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten, vermeld in artikel 10 van de AVG, kan plaatsvinden. Mogelijk kan uit de beperkte informatie die wordt uitgewisseld ook een indicatie van een gezondheidstoestand worden afgeleid (bijvoorbeeld wanneer een gedetineerde wenst deel te nemen aan het groepsaanbod rond AA), doch de concrete informatie uit het medisch dossier van een gedetineerde zullen onder geen enkel geval worden gedeeld. Hierdoor is het niet nodig om ook artikel 9 van de AVG te vermelden.

Voormelde betekent niet per definitie dat de beleidscoördinatoren en de partners van de Vlaamse overheid rechtstreeks toegang krijgen tot Sidis Suite (het digitaal systeem van de penitentiaire administratie), noch dat de actoren van de penitentiaire administratie toegang krijgen tot het digitaal systeem dat de organisatie van de hulp- en dienstverlening ondersteunt. Het samenwerkingsakkoord creëert wel een wettelijke basis voor een eventuele toegang tot en/of een eventuele uitwisseling van (een afgebakende set van) gegevens tussen deze systemen.

Het tweede lid van dit artikel verduidelijkt alvast dat de Vlaamse Gemeenschap een digitaal systeem ter beschikking kan stellen om de penitentiaire administratie toe te laten voormelde deelnemerslijsten te consulteren, en dat ze hierbij de regels met betrekking tot dit systeem kan bepalen. Hiermee wordt concreet gerefereerd aan het digitale systeem dat de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden ondersteunt (cfr. artikel 16 van het decreet van 8 maart 2013 inzake de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden).

Artikel 28

De partners van de Vlaamse overheid bepalen de inschrijvingsprocedure, de voorwaarden tot deelname en de uiteindelijke inschrijvingen voor het hulp- en dienstverleningsaanbod. Aangezien het aanbod binnen de muren van de inrichting georganiseerd wordt, is het belangrijk dat zoveel als mogelijk rekening gehouden wordt met de daar geldende regels en afspraken. Vanuit de gevangenisdirectie kunnen er bepaalde tegenindicaties zijn die deelname aan het hulp- en dienstverleningsaanbod onmogelijk maken. In dit kader is de Basiswet gevangeniswezen richtinggevend (meer bepaald de bepalingen i.v.m. tuchtsancties en bijzondere veiligheidsmaatregelen die aanleiding kunnen geven tot uitsluiting van deelname aan groepsactiviteiten). Het is belangrijk dat de motivatie voor deze beslissingen transparant is ten aanzien van de hulp- en dienstverlenende actoren. Daarom verduidelijkt de gevangenisdirectie de criteria die zij bij het nemen van deze beslissingen hanteert, ten aanzien van de beleidscoördinator. Zo kan vanuit de hulp- en dienstverlening rekening gehouden worden met deze aspecten bij de organisatie van het aanbod.

Gedetineerden kunnen tijdens hun detentie tewerkgesteld worden binnen de gevangenis. Een aantal van deze gedetineerden worden meer bepaald ingeschakeld ter ondersteuning van de interne werking van de inrichting. De partners van de Vlaamse overheid kunnen in dit kader een beroep doen op gedetineerden ter ondersteuning van de praktische organisatie van het hulp- en dienstverleningsaanbod. Meer bepaald kunnen gedetineerden administratieve of logistieke ondersteuning bieden bij de praktische organisatie van het aanbod. Dit kan enkel indien de gevangenisdirectie, die bevoegd is voor de tewerkstelling van deze gedetineerden, hiermee voorafgaandelijk principieel akkoord gaat. De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie maken afspraken over de inzet van de gedetineerden.

Artikel 29

In het eerste lid van dit artikel worden de scope en het doel van het cliëntoverleg bepaald, en wordt verduidelijkt wie bij het overleg betrokken kan worden. De wijze waarop het cliëntoverleg georganiseerd wordt, meer bepaald de regels en verplichtingen die in acht genomen dienen te worden bij de organisatie ervan, bovenop de toestemming van de gedetineerde, staan vermeld in het tweede lid.

Om een individuele gedetineerde verder te kunnen helpen met zijn dossier, en meer bepaald om de hulp- en dienstverlening te kunnen afstemmen op het detentie- en/of reclasseringstraject van de gedetineerde, moeten de betrokken diensten kunnen overleggen met elkaar. De hier bedoelde gegevensuitwisseling dient beperkt te zijn tot hetgeen strikt noodzakelijk is in functie van de onderlinge afstemming van de hulp- en dienstverlening en het detentie- of reclasseringstraject van de gedetineerde, en dit in overeenstemming met de AVG.

Niet alleen binnen de partnerorganisaties van de Vlaamse overheid zijn er verschillende hulp- en dienstverleners actief die de gedetineerden op individuele basis begeleiden en ondersteunen om te werken aan hun persoonlijke ontwikkeling tijdens detentie en bij hun re-integratie na detentie. Ook de zorgequipe en de psychosociale dienst begeleiden gedetineerden bij het uitstippelen van respectievelijk hun detentie- en reclasseringstraject. Afstemming op individueel niveau tussen de partners van de Vlaamse overheid die gedetineerden individueel begeleiden en deze actoren van de

penitentiaire administratie is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat men voor de uitbouw van de detentie- en reclasseringstrajecten en voor de opmaak van het hulp- en dienstverleningsplan van de gedetineerde dat hiervan deel uitmaakt, op dezelfde lijn zit. Het overleg is gericht op de afstemming van interventies gekoppeld aan het detentie- en/of reclasseringstraject en de praktische uitvoering daarvan. In het kader van de voorbereiding van de re-integratie moeten afspraken gemaakt kunnen worden op vlak van taakverdeling tussen de gedetineerde en de verscheidene begeleidende diensten. Tijdens de detentie kan het nodig zijn dat verduidelijkt wordt waaraan gewerkt moet worden, waar rekening mee gehouden moet worden, en/of wie de gedetineerde in begeleiding heeft (zodat duidelijk is met wie eventueel contact kan worden opgenomen). Er kan vanuit dat oogpunt informatie gedeeld worden over de toekomstige woonsituatie en tewerkstelling, het sociale netwerk, eventuele opleidingen, vrijetijdsbesteding, De gedetineerde is immers niet gebaat met trajecten die elkaar tegenwerken in plaats van elkaar versterken. Het kader moet de betrokken diensten stimuleren om elkaars werking te leren kennen, en elkaars finaliteit en opdracht te kennen en te begrijpen, opdat de gedetineerde zo optimaal mogelijk ondersteund kan worden in zijn traject.

Via een cliëntoverleg kunnen de partners van de Vlaamse overheid die een gedetineerde individueel begeleiden afstemmen met de psychosociale dienst en/of de zorgequipe over de re-integratie van individuele gedetineerden die zij begeleiden. Welke concrete personeelsleden bij dit cliëntoverleg betrokken zijn, is afhankelijk van de fase binnen het detentie- of reclasseringstraject van de gedetineerde. Het is belangrijk dat het overleg op maat hiervan kan worden vormgegeven. De persoonsgegevens die gedeeld worden tijdens het cliëntoverleg kunnen ook behoren tot de bijzondere categorieën van persoonsgegevens, vermeld in artikel 9 van de AVG (zoals bv. gezondheidsgegevens, etnische afkomst, ...), of betrekking hebben op strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten, vermeld in artikel 10 van de AVG. Er wordt verduidelijkt dat enkel die gegevens worden gedeeld die toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot de in paragraaf 1 beschreven doeleinden. Dit benadrukt het *need to know* principe als proportionaliteitstoets voor het delen van (medische) persoonsgegevens.

Het cliëntoverleg wordt niet georganiseerd zonder dat de gedetineerde er toestemming voor heeft gegeven. Belangrijk is dat de informatie die gedeeld wordt, doorgesproken is met de gedetineerde. Idealiter is de gedetineerde zelf aanwezig bij het overleg, maar dit is praktisch niet altijd mogelijk.

Artikel 30

De hulp- en dienstverleners van de partners van de Vlaamse overheid bieden hun aanbod aan binnen de inrichtingen. Dit is een omgeving die niet altijd even veilig is onder andere door de doelgroep waar mee gewerkt wordt. Men kan geconfronteerd worden met agressie-incidenten en verbaal geweld, met een zelfdoding van een gedetineerde, ... Het is noodzakelijk dat men zijn job in omstandigheden kan uitoefenen waarin de veiligheid maximaal gegarandeerd wordt. Het instaan voor de veiligheid van zowel het penitentiair personeel, de partners van de Vlaamse overheid, de beleidscoördinatoren en de gedetineerden, is een van de basisprincipes in de missie van de penitentiaire administratie.

De beleidscoördinator maakt dan ook afspraken met de gevangenisdirectie opdat het geplande hulp- en dienstverleningsaanbod in veilige omstandigheden kan doorgaan. Het gaat hier onder andere over de beveiliging van de lokalen waar het aanbod

georganiseerd wordt, informeren over de veiligheidsprocedures, communicatiemiddelen, ...

Artikelen 31 en 32

De beleidscoördinator is verantwoordelijk voor de coördinatie van het beleid, de organisatie, de ondersteuning en de opvolging van de hulp- en dienstverlening in de gevangenis, dit in overleg met de partners van de Vlaamse overheid en de gevangenisdirectie. Om deze opdracht te kunnen realiseren heeft de beleidscoördinator zijn standplaats in de inrichting. Tijdens vakbondsacties en stakingen heeft de beleidscoördinator dan ook onbeperkt toegang tot de inrichting. Ook de partners van de Vlaamse overheid hebben toegang tot de inrichting om hun opdrachten op vlak van de organisatie van hulp- en dienstverlening te kunnen vervullen.

Aangezien de beleidscoördinator de partners van de Vlaamse overheid vertegenwoordigt in overleg met de gevangenisdirectie dient hij/zij ook maximaal en tijdig geïnformeerd te worden over de duur en de eventuele impact van de vakbondsacties en stakingen op het hulp- en dienstverleningsaanbod van de Vlaamse overheid. Indien een vakbondsactie of staking tot gevolg heeft dat aanbod niet kan doorgaan moet de beleidscoördinator de betrokken hulp- en dienstverleners tijdig kunnen verwittigen.

De partners van de Vlaamse overheid hebben een opdracht binnen de muren van de inrichting en moeten deze in principe kunnen blijven uitoefenen. Hulp- en dienstverlening is geen bevoegdheid van de penitentiaire administratie. Dit betekent dat de penitentiaire administratie niet kan beslissen dat hulp- en dienstverleningsaanbod afgelast wordt enkel dat gedetineerde zich niet naar de activiteit mogen bewegen. De penitentiaire administratie zal de belangen van de Vlaamse overheid en haar partners dan ook maximaal behartigen tijdens deze gesprekken. De penitentiaire administratie communiceert op lokaal niveau op een transparante wijze over deze onderhandelingen met de beleidscoördinator (of bovenlokaal met de coördinerende administratie). Indien er afspraken gemaakt worden tussen de vakbonden en de penitentiaire administratie die een impact kunnen hebben op de hulp- en dienstverlening worden deze zoveel als mogelijk vooraf besproken met de beleidscoördinator (of bovenlokaal met de coördinerende administratie), zodat die laatste ter voorbereiding van de bespreking maximaal de relevante informatie inzake de hulp- en dienstverlening kan aanleveren.

Omgekeerd zal ook de coördinerende administratie in onderhandelingen met haar vakbonden de belangen van de penitentiaire administratie met betrekking tot haar reglementair kader en haar opdracht maximaal behartigen en hierover transparant communiceren met de penitentiaire administratie (bovenlokaal) en de lokale directie (lokaal). Als er beslissingen zijn die de werking van de penitentiaire administratie raken, is er in de mate van het mogelijke voorafgaandelijk overleg met de penitentiaire administratie.

Artikel 33

Artikel 17 van de wet van 23 maart 2019 betreffende de organisatie van de penitentiaire diensten en van het statuut van het penitentiair personeel, stelt dat er tijdens de gehele duur van de staking minstens op dagelijkse basis in voorzien wordt dat elke gedetineerde de medische en welzijnszorgen ontvangt die zijn gezondheidstoestand vereist en die zorgen ook blijft ontvangen, om zijn veiligheid en gezondheid te kunnen verzekeren,

Daartoe zorgt de gevangenisdirectie er maximaal voor dat aanbod op vlak van medische en welzijnszorgen ook tijdens situaties van minimale dienstverlening in veilige omstandigheden kan doorgaan. De partners van de Vlaamse overheid die verantwoordelijk zijn voor de medische en welzijnszorgen onder hun bevoegdheid, verzekeren op hun beurt in de mate van het mogelijke de continuïteit van dit aanbod tijdens situaties van minimale dienstverlening.

Artikelen 34 en 35

De partners van de Vlaamse overheid hebben een opdracht binnen de muren van de inrichting. Zij bieden een hulp- en dienstverleningsaanbod aan, aan de gedetineerden. Een inrichting is niet altijd een even veilige omgeving om een aanbod te organiseren. Het gaat hier niet alleen over bijvoorbeeld mogelijke agressie-incidenten ten aanzien van hulp- en dienstverleners, ook verbaal geweld of gevaren voor de gezondheid zoals tuberculose en hepatitis C zijn reëel. De veiligheid van de hulp- en dienstverleners dient echter wel gegarandeerd te worden. De gevangenisdirectie zorgt in overleg met de beleidscoördinator voor preventieve acties ten aanzien van het penitentiair personeel en de partners de Vlaamse overheid. Alsook voor de opvolging van incidenten die de fysieke of psychische integriteit van de partners van de Vlaamse overheid aantasten.

Aangezien de partners van de Vlaamse overheid een opdracht uitoefenen tussen de muren van de inrichting moeten zij ook geïnformeerd worden over de nood- en interventieplannen en de te respecteren veiligheidsprocedures. Met oog op het garanderen van de veiligheid in een inrichting is het begrijpelijk dat de procedures niet volledig meegedeeld worden. Het is echter wel belangrijk dat de partners van de Vlaamse overheid weten welke procedure ze moeten volgen bij bijvoorbeeld brand, opstand, De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie maken onderling afspraken over de wijze waarop de partners van de Vlaamse overheid geïnformeerd worden over de richtlijnen die zij moeten volgen in het kader van het lokale nood- en interventieplan en de veiligheidsprocedures die zij moeten respecteren. Bij de inwerkingtreding van de nood- en interventieplannen neemt de directeur als crisismanager de leiding bij de afhandeling van het incident tot de interventiediensten ter plaatse zijn. Al de beslissingen moeten door alle aanwezigen in de gevangenis worden uitgevoerd. Daarnaast is het belangrijk dat de gespreks- en activiteitenlokalen van de partners van de Vlaamse overheid voldoende beveiligd zijn zodat zij in onveilige situaties het penitentiair personeel kunnen verwittigen. Ook hierover maken de beleidscoördinator en de gevangenisdirectie de nodige afspraken.

Artikel 36

Een gevangeniscontext is niet altijd een even veilige omgeving voor de personen die tussen de muren werken (bv. agressie incidenten, verbaal geweld, geconfronteerd worden met een zelfdoding van een gedetineerde, ...). Voor het penitentiair personeel is er een opvangteam dat instaat voor de eerste opvang, maar ook voor de verdere begeleiding van personeelsleden die geconfronteerd worden met een agressie incident of een traumatiserende situatie.

De partners van de Vlaamse overheid organiseren soms ook een aanbod tijdens het weekend. De beleidscoördinator, organisatieondersteuner of de betrokken coördinator van het beleidsdomein zijn dan niet aanwezig om partners die slachtoffer worden van een ingrijpend incident in eerste instantie op te vangen. De desbetreffende partner kan,

ingeval hij/zij slachtoffer wordt van een incident aan de gevangenisdirectie verzoeken om een beroep te mogen doen op het opvangteam voor een eerste opvanggesprek.

Verdere begeleiding dient als nodig voorzien te worden door de eigen diensten van de Vlaamse overheid en die van haar partners.

Artikel 37

Dit artikel verduidelijkt de verantwoordelijkheden van de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid wat betreft de personen die in het kader van de hulp- en dienstverlening tot de gevangenis worden toegelaten. De bepalingen stemmen overeen met het KB inzake de toegang tot de gevangenis, dat in werking is getreden op 1 december 2019 en met de MO nr. 1821 over toegangscontrole die op 30 juli 2020 werd ondertekend.

Deze bepaling beoogt de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid te responsabiliseren met betrekking tot de tewerkstelling van personen met een structurele opdracht in de gevangenis. Als "personen met een structurele opdracht binnen de gevangenis" worden beschouwd: personen die tewerkgesteld zijn bij de coördinerende administratie of bij een partner van de Vlaamse overheid en die in die hoedanigheid een opdracht vervullen binnen de gevangenis gedurende een periode van drie maanden of langer.

Er wordt aan de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid enerzijds gevraagd erop toe te zien dat enkel deze personen gekozen worden voor een opdracht binnen de gevangenis waarvan het gedrag en profiel overeenstemt met de eisen van de beoogde functie. De coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid oefenen deze controle uit met de middelen waarover ze beschikken.

Het komt de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid toe de modaliteiten inzake de mogelijke controle van de voorwaarde « gedrag dat in overeenstemming is met de eisen van de beoogde functie » te voorzien zodat de veiligheid in de gevangenis gewaarborgd kan worden. Men denke aan bv. gerechtelijke, politionele, veiligheidsgegevens. Deze controle is niet een éénmalige controle op het ogenblik dat een medewerker voor een dergelijke opdracht wordt voorgesteld. Gedurende de hele periode van tewerkstelling in de gevangenis komt het de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid toe om erop toe te zien dat het gedrag van de medewerker in overeenstemming is met eisen van de beoogde functie.

Aan de coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid wordt anderzijds gevraagd erop toe te zien dat de personen die tewerkgesteld worden voor een structurele opdracht binnen de gevangenis, de voor de beoogde functie noodzakelijke arbeidsgeneeskundige onderzoeken ondergaan. Meer bepaald bevestigen zij, wanneer zij hierom gevraagd worden door de gevangenisdirectie, aan de gevangenisdirectie dat de nodige onderzoeken werden uitgevoerd, volgens de regelgeving die voor de betreffende functie van toepassing is.

De voor tewerkstelling binnen de gevangenis voorgestelde personen dienen eveneens op de hoogte worden gebracht van de gedragscode van de penitentiaire administratie, vooraleer hen een bezoektolating wordt gegeven. Het spreekt voor zich dat de

betrokken personen de gedragscode opnieuw dienen te ontvangen indien hier wijzigingen worden aangebracht.

De coördinerende administratie en de partners van de Vlaamse overheid, elk voor de personen voor wie zij als werkgever optreden, staan ten aanzien van de penitentiaire administratie garant voor een correcte toepassing van bovenstaande afspraken.

Artikelen 38 en 39

De partners van de Vlaamse overheid en de beleidscoördinatoren voeren hun opdrachten ook uit binnen de muren van de inrichting. Aangezien zij ook voor de gedetineerden hetzelfde kwalitatieve aanbod willen organiseren als buiten de muren van de inrichting moeten zij ook toegang hebben tot dezelfde faciliteiten. Met andere woorden moeten zij binnen de beschikbare infrastructuur ook toegang hebben tot voldoende gespreks-, les-, sport- en andere activiteitenlokalen, in de mate van het mogelijke hetzelfde materiaal kunnen gebruiken rekening houdende met de specifieke beveiligingscontext.

De inrichtingen die vandaag in gebruik zijn, zijn vaak reeds in het begin van de vorige eeuw gebouwd. Toen was de idee van re-integratie nog niet geïntroduceerd. Er werden geen, of zeer weinig, ruimtes voorzien voor de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Er zijn vandaag dan ook weinig gespreks-, les-, sport- en andere activiteitenlokalen en bureelruimtes voorzien, zowel voor het penitentiair personeel als voor die van de Vlaamse overheid. Er dienen dan ook duidelijke afspraken gemaakt te worden tussen de beleidscoördinator en de gevangenisdirectie om tot een goede lokaal- en bureelverdeling, en afspraken omtrent het gebruik ervan te komen. Dit illustreert nogmaals het belang van tijdige betrokkenheid van de Vlaamse diensten bij verbouwingen of bij de bouw van nieuwe (delen van) inrichtingen.

Niet alleen is het belangrijk om binnen de beschikbare infrastructuur over voldoende lokalen te beschikken om een aanbod in te richten en te organiseren dat gelijkwaardig is aan het aanbod dat buiten de muren van de inrichting georganiseerd wordt. De lokalen dienen ook over kwalitatief materiaal te beschikken. De beleidscoördinator en de partners van de Vlaamse overheid bekijken samen met de gevangenisdirectie op welke wijze zij de les-, sport- en andere lokalen (bv. bibliotheekruimte) kunnen inrichten opdat de partners van de Vlaamse overheid op een kwalitatieve wijze hulp- en dienstverlening kunnen aanbieden aan de gedetineerden.

Artikel 40

De aanwezige bureelruimtes, gespreks- en leslokalen, vergaderzalen, sportruimtes, ... in de inrichting worden vaak door zowel de partners van de Vlaamse overheid en de beleidscoördinator als het penitentiair personeel gebruikt. De beleidscoördinator en de gevangenisdirectie maken dan ook afspraken over het opzetten van een gezamenlijk lokaalbeheersysteem. Op die manier kunnen de lokalen optimaal gebruikt worden door iedereen die in de gevangenis zijn opdracht moet uitvoeren.

Artikel 41

De partners van de Vlaamse overheid en de beleidscoördinatoren hebben een opdracht binnen de muren van de inrichting. Zij moeten deze op een kwalitatieve manier kunnen uitoefenen. Dit wil niet alleen zeggen dat zij over voldoende en kwalitatief ingerichte

gespreks- en leslokalen en bureelruimtes moeten beschikken, maar ook over aangepaste informatie- en communicatie- technologie.

De inrichtingen zijn uiteraard een specifieke context waar informatie- en communicatietechnologie zeer goed beveiligd moet worden om misbruiken te voorkomen. De concrete afspraken hieromtrent zullen opgenomen worden in een aparte overeenkomst tussen de penitentiaire administratie en de coördinerende administratie.

Artikel 42

Indien er in de lokale inrichtingen structurele problemen zijn in de samenwerking tussen de partners van de Vlaamse overheid en het penitentiair personeel die niet opgelost kunnen worden door de beleidscoördinator en de gevangenisdirectie, dan kan de bovenlokale werkgroep afspreken over de wijze waarop deze problemen opgelost kunnen worden opdat de lokale werking in de inrichting verder gecontinueerd kan worden.

Artikel 43

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 44

Ter bevordering van een goede samenwerking zullen de bepalingen uit dit samenwerkingsakkoord vertaald worden in werkafspraken op maat van elke gevangenis. Daartoe maken de gevangenisdirectie en de beleidscoördinator een afsprakennota op. De aldus gemaakte afspraken kunnen door de bovenlokale werkgroep opgevraagd en opgevolgd worden in het kader van haar opdrachten.

Artikel 45

Om te kunnen bepalen of het samenwerkingsakkoord herzien dient te worden na het verstrijken van de termijn van 3 jaar wordt de bovenlokale werkgroep belast met de opdracht om de algemene uitvoering en naleving van de bepalingen van het samenwerkingsakkoord te evalueren.

Artikel 46

Bij de inwerkingtreding van dit akkoord, worden de bepalingen uit het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse overheid van 28 februari 1994 inzake de sociale hulpverlening aan gedetineerden met het oog op hun sociale re-integratie, gewijzigd bij het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse overheid van 7 juli 1998, opgeheven. Op advies van de Raad van State wordt in de tekst van dit artikel dus niet langer gesproken van "vervanging" van het samenwerkingsakkoord, zoals in de vorige tekst, maar wel een formele opheffingsbepaling voorzien.

Voorliggende tekst vervangt eveneens het akkoord dat op 8 juli 2014 ondertekend werd door de bevoegde ministers (en dat daardoor enige wettelijke waarde heeft, ondanks het feit dat het niet via wet of decreet bekrachtigd werd).

Tot slot heeft het akkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Overheid pas uitwerking vanaf het ogenblik dat het samenwerkingsakkoord instemming heeft verkregen van beide parlementen.